У ступах глиняних
Видніється місо1.
На стінах храму іній проступає.

(1739)
Зимовий гай
Качаткам-мандаринкам
Усю свою красу подарував.

(1751)
Яка відрада —
Через літню річку
Іти убрід з сандалями в руці.

(1754-57)
Весняне море!
Монотонні хвилі
Колишуться сонливо цілий день.

(1760-62)
На два села —
Крамниця лихваря
І гай зимовий.

(1764-71)
Зимовий гай!
Навіть про жаль забув
До місяця, що в небі самотіє.

(1764-71)
Немає ні душі
У цім селі!
Лісок зимовий.

(1764-71)

Осіння мряка
Світ оповила.
Метелика-мішечника гойдання.

(1764-71)

В грушевому саду —
Самотня постать.
Вечірній місяць!

(1768)

Гроза
Навкруг Японських островів
Із хвиль високих огорожу зводить.

(1768)

Тремтить мій кошик,
Скинутий на землю, —
У літнім полі стався землетрус.

(1768)

В рукав мого мисливського вбрання
Заповз світляк,
Шукаючи притулку.

(1768)

Рогатий равлик
Рухається так,
Неначе ієрогліфи виводить.

(1768)

В джерельну воду від каменяра
Вогняним струменем
Іскринки відлітають.

(1768)

Ішов, ішов,
А ще іти та йти
Цим літнім полем!

(1768)

В старій криниці
Тьмяний сплеск води.
Мабуть, за комаром стрибнула риба.

(1768)

На світ людський
Сідницю опустив
Гарбуз довгастий.

(1768)

Час вирушати!
Світиться ліхтар,
Новий сезон вітаючи, в Кабукі1.

(1768)

Кабукі — японський класичний театр.
Осінній дощ.
Ступаю по траві,
Немов по водоростях.

(1768)

Минуле проплива
Перед очима.
Осіння мряка.

(1768)

Про батька й матір

Згадую весь час.
Осінні сутінки.

(1768)
Залитим садом
Миша дріботить.
Осінній ураган.

(1768)
Навіть трепанга
Голками замучив,
Тренуючись, невдаха-практикант.

(1768)
Десь з півдесятка вершників спішить
В маєток Тоба1.
Ураган осінній.

(1768)
Тоба — стародавній маєток-фортеця в преф. Міє.
Як тихо навкруги!
Зимовий місяць.
Дубовий гай в долині задрімав.

(1768)
О, Йосіно!
Сягають в далечінь
Гаї зимові.

(1768)
Несе потік зимової ріки
Підношення для Будди —
Квітів жмутик.

(1768)

Без брами храм,
Над ним — зимовий місяць
І неба неосяжна височінь.

(1768)

Запас харчів надійний
В кожній хатці.
Засніжені краї!

(1768)

Терновий кущ,
Весь білий від роси.
На кожній з колючок тремтить росинка.

(1769)

Весняний дощ
На стрічці узбережжя
Дрібних молюсків стулки окропив.

(1769)

Пронизує
Весни вечірнє сонце
Фазана хвіст.

(1769)

Весна відходить!
Де ж я загубив,
Нехай і поганенькі, окуляри?

(1769)

Туди-сюди!
Ніяк не знайде місця
Біля маленької хатинки соловей.

(1769)
Ось і кінець!
Уткнулася стежина
У непролазні хащі омели.

(1769)
Зоря ранкова!
Носяться мальки —
Святкують порятунок від бакланів.

(1769)
Звідкіль звалився
Цей самотній камінь,
Що серед гаю літнього стирчить?

(1769)
Сільська біднота
Вперше з цього року
Вирощувати шовкопряда почала.

(1769)
Коротка ніч.
На гусені блищить
Роси намисто.

(1769)
Росинки з хризантем —
Життя краплинки
Засохлій туші.

(1769)
Випалюють для папороті поле.
А на підпал —
Азалія суха.

(1769)
Уже під ранок
Спалену стерню
Маленький дощик окропив ласкаво.

(1769)
Півонія опала:
Пелюстки по два, по три
На землю уляглися.

(1769)
Осіннє поле!
І, як спід парчі, —
Засохле поле.

(1769)
Качатка-мандаринки — ось і все,
Що залишилося
Від лотосів посохлих.

(1769)
В селі на тисячу дворів —
Базару гомін.
Туман ранковий.

(1769)
Осіннє листя падає з дерев.
Старіють жаби
У ставку старому.
(?)
Скінчилися свята,
І по оселях
Складає люд рукава кімоно.

(1769)

Гора ця — "Лиса"!
Звідки ж він несеться,
Фазана крик?

(1769)

Осінній вітер!
Навіть кінь спіткнувся,
Додому ідучи.

(1769)

В старому озері
Солом'яна сандаля.
Зі снігом дощ.

(1769)

Від склянки з тушшю
Майстра Юкінобу1
Мух відганяю.

(1769)

І ночі місячні
Укупі з білим цвітом
До слив засохлих повернулись теж.

(1770)

Краплинки сліз
На свічці застигають ...
Вечірні журавлі!

(1770)

Рибалці
Добрий настрій зіпсувала
Вечірня мряка.

(1770)

День зміни одягу!
Дивлюсь на світ сумний
З давно забутим виразом обличчя.

(1770)

Шар попелу
На теплих головешках
Моє ім'я приховує також.2

(1770)

Юкінобу (?-1682) — художниця, племінниця відомого японського художника Кано Юкінобу.
Вірш був написаний у період вимушеної самоізоляції поета.
Намірився було
Стирчак забити —
Верба плакуча!

(1771)

Квітучі стебла
Чемно нахилила гліцинія,
Вітаючи весну.

(1771)

Травнева злива
Безіменну річку
Перетворила в люту водоверть.

(1771)

Молотять рис —
Ніг тупіт під горою.
Гліцинія цвіте.

(1771)

Квітучі водорості!
Відійшла вода
Від дзвона Тота1.

(1771)

Сьорбаю юшку
В літньому гаю
Побіля Мовчазного водоспаду2.

(1771)

За давньою японською легендою, морський дракон подарував хороброму воїну Таварая
Тота, який переміг жахливих сколопендр, дзвін із викарбуваними на ньому квітами водо-
ростей.
Мовчазний водоспад ("Ненасі-но такі") — водоспад у провінції Охара (преф. Кіото).

Крізь літній гай
Бреде десяток коней,
Нав'ючених барильцями саке.

(1771)

Для вугляра
Також повечоріло.
Надворі грудень.

(1771)

У світлі місяця блідого
Вверх по річці —
Рибальський човен.

(1772)

Щовечора весняного

Чомусь
Минуле згадую.

(1773)
Вечірні сутінки, світанок...
Десь між ними —
Весняна ніч.

(1773)
Тріпоче крильцями —
З покоїв золотих на волю рветься
Ластівка маленька.

(1773)
Від Мая1 далі пролягає шлях.
Цвіте ріпак.
Довкола вечоріє.

(1773)
Жнива почнуться —
За моїм вікном
Далеких гір позначаться вершини.

(1773)
День зміни одягу!
Здивованість дитяча
У жінки божевільної в бровах.

(1773)
Крик ластівок!
Нічну змію прогнав
Хазяїн хатки.

(1773)

День зміни одягу!
З червоних черевиків
Пил витираю.

(1773)

Стареча осінь:
Пережити б вечір!
А потім ранку черга настає.

(1773)

Мая ("Мая-сан") — гора поблизу міста Кобе.
Крізь пелену засніженого ранку
До неба радісно
З хатинок в'ється дим.

(1773)

Фазани кльочать.
Постоялий двір —
Внизу на схилі.

(1774)

Навіс солом' яний
Над човном поновив.
Весняний дощ також не забарився!

(1774)

Не чути тим, хто в полі,
Солов'я,
Що тьохкає біля моєї хатки!

(1774)

Засмучений

На пагорб підіймаюсь,
І раптом — терну цвіт!

(1774)
Весна відходить!
Серцем відчуваю
Своєї лютні любої тягар.

(1774)
Кінець весни!
Я також розпрощався
З чудовими людьми із Цукусі1.

(1774)
Парує поле.
В кошик чорну землю
З любов'ю нагортає чоловік.

(1774)
Спекотне марево!
Не треба і кротам
Від ворогів ховатися під землю.

(1774)
Цвіте суріпиця.
На сході — тьмяний місяць,
На заході — червоний сонця диск.

(1774)
Під літнім місяцем
Лунають голоси.
Відводять воду у поля селяни.

(1774)

Розводив хризантеми
Й мимоволі
Прислужником у білих квіток став.

(1774)

Цукусі — назва місцевості в північній частині о. Кюсю.
Складане віяло
Охочого до втіх любовних
Самурая з Камакура1.

(1774)

Який забудько!
Навіть амулет
У хаті батьківській залишився гостити.

(1774-83)

З-поміж гілок,
Залитих сяйвом сонця,
Лунає щебетання солов'я.

(1774)

Під весняним дощем
Посеред моря
Кружало місяця принадно мерехтить.

(1774)

Весна відходить.
І гора Цукуба2
Ясно-ліловою, линяючи, стає.

(1774)

Гомілки чаплі голубої

Лиже хвиля.
Вечірній вітерець.

(1774)

Камакура — стародавнє місто, відоме своїми синтоїстськими та буддійськими храмами, а
також велетенською статуєю Будди (преф. Канаґава).
Цукуба ("Цукуба-сан") — гора в преф. Ібаракі.
Хороші люди стали на нічліг
В маленькій хатці.
Місяць у тумані.

(1774)

Очам відрада!
Любої твоєї
Біліє віяло!

(1774)

Дістав для жнив
Нагострений свій серп
Дідусь старенький.

(1774)

Повз кам'яну фортецю
Літній місяць
Проплив велично.

(1774)

З воріт виходячи,
Я також перехожий.
Осінні сутінки.

(1774)

На серці смуток.

Вудки волосінь дугою натягнув
Осінній вітер.

(1774)
В старому глечику
Благочестивого Буттіна1
Біліє лотос.

(1774)
В холоднім храмі
Миша шарудить —
Гризе полину запашне стебельце.

(1774)
Старого приятеля
Стрів біля воріт.
Осінні сутінки.

(1774)
Мабуть, старію!
Адже в цьому році
З бакланами рибалку пропустив.

(1774)
Шепочуться!
А зверху на каптур
Навіщось ще й накидку начепили.

(1774)
Зимова самота!
Вітальня — десять кроків,
Уздовж веранди — кілька ступенів.

(1774)

Буттін — відомий буддійський священик, один із засновників дзен-буддизму.

Сокирою ударив і завмер —
Зимовий гай
Залився ароматом!

(1774)

У сяйві місяця
Полискують зубами
Зимові скелі.
(?)
В заметах снігових
Коматі-храм1.
Іще на рік обоє постаріли!

(1774)

Торкається об'їждчика обличчя
Своїми кучерями
Очерет сухий.

(1774)

Осліп на одне око
Бідний лікар.
Все нижче насуває свій каптур.

(1774)

Лозу не викинув —
У землю устромив,
Між зливами хвилинку увірвавши.

(1775)

Коматі ("Коматідера") — буддійський храм у м.Кіото.

За павільйоном Золотим1

Весняний місяць
Поміж дерев ясніє крадькома.

(1775)

Гірська бджола
Сховалась від дощу
Під стріху дерев' яного палацу.

(1775)

Коротка ніч.
Лише на мілині
Ще місяця окрайок зостається.

(1775)

На жаб поглянути на заливному полі
Своїм промінням
Місяць запросив.

(1775)

Вода з полів,
Стікаючи додолу,
Поволі обертається в пітьму.

(1775)

Маленьку пташку
Пожира летяга2
В сухому полі.

(1775)

Золотий павільйон ("Інкіндо", або ще: "Кінкаку-дзі") — триярусний палац на території
храму Рокуондзі у м.Кіото.
Летяга — тварина, схожа на білку (лат.: Ріегошуй уоіапй).
Вірш розтлумачити

Служивий попросив.
Осінні сутінки.

(1775)
Солом'яну накидку й капелюх
У спадок залишаю!
Дощ осінній.

(1775)
Осінній буревій!
Вода рокоче
Між скелями в ущелині гірській.

(1775)
Холодний місяць.
Поміж сухостою —
Три пагони бамбука молоді.

(1775)
Зимова самота!
А десь у серці —
Такі далекі гори Йосіно!

(1775)
Чиясь дитина
Пісню стародавню
Таким закляклим голосом співа!

(1775)
Весняна оранка:
Мішків п' ятнадцять — проса,
Заможнього господаря — лице!

(1776)

За сапок цокотом
І щебетання птиць
У затінку гірському не розчути.

(1776)

Під сливою
Знайшов собі притулок
Маленький равлик.

(1776)

Як не принаджую —
Не хоче, не летить
На білі верби лісова зозуля.

(1776)

В бамбуковий лісок
Спускаюсь з греблі.
Співає соловей!

(1776)

Набив червоним перцем
Про запас
Мішок солом' яний..

(1776)

Осінній вітер
Риб'ячі низки
Гойдає під навісами край моря.

(1776)

Минулий рік
Був не таким сумним!
Осінній вечір.

(1776)
З пітьми пекельної
Моя душа волає.
Осіння ніч.
(?)
Своя відрада
Є і в самоті.
Осінні сутінки.

(1776)
Травневий дощ!
Дві хатки притулились
Край берега великої ріки.

(1777)
За білою вербою
Вже смеркає.
Дорога в полі.

(1777)
Дзижчать комахи.
На шляху в Каваті1
Ліхтарик ледь помітний мерехтить.

(1777)
З імли весняної —
Старенький соловей:
Минулого давно забутий голос!

(1777)
Каваті — назва місцевості поблизу міста Осака.
Квітучим вишням
Ластів'ячий щебет —
Не до лиця!

(1777)

Весняний дощ!
Шкода мені людей,
Які не вміють вірша написати.

(1777)

Зі сливи прибережної у воду
Спадає і зникає
Білий цвіт.

(1777)

Розкрив маленький дзьобик соловейко.
І раптом звідти —
Солов' їний спів!

(1777)

В свої домівки
Равлики сховались —
На дощ очікують.

(1777)

Фарбують люди ситець
Край дороги.
Весняний вітерець.

(1777-1783)

Травневий дощ!
Як вчасно в Одаварі1
Я дощовик новий собі купив.

(1777)

Холодний затінок.
Від дзвона відірвавшись,
Лунає дзвін.

(1777)

Травневий дощ.
Виношу на смітник
Букети, що стояли біля Будди.

(1777)

Вечірня орхідея!
Аромат сочиться з темряви,
А квітка ледь біліє.

(1777)

Від мух рятуючись,
Утік у рідний край.
Вдень відсипаюсь.

(1777)

Спалахує святковий фейєрверк,
Хоча в порту —
Хатинок сто, не більше.

(1777)

Одавара — місто в преф. Канаґава.
Ріка Уґава1!
Вмить розпізнаєш
Наґойських2 самураїв за обличчям.

(1777)

Волоття очерету,
А за ним — рибалки хатка
І димок над нею.

(1777)

Над полем в горах

Стелиться димок,
А трохи вище гречка дозріває.

(1777)

У решеті — по вінця цибулинок.
І радості по вінця
У душі!

(1777)

Заходить сонце,
І услід йому
Летить додому ластів'яча зграйка.

(1777)

Вечірнє сонце
Сутінковим глянцем поля покрило.
Дятел стукотить.

(1777)

Уґава — ріка поблизу м.Наґоя.
Гра слів: "Наґоя" — місто; "наґоя(кана)" — спокійний, мирний.
На самоті дорогами Кісо*
Плетусь за осінню,
Старіючи потроху.

(1777)

Грабіжника
В послушники постриг.
Осіння подорож.

(1777)

В осінніх сутінках
Химерами здаються хтозна-якими
Постаті людей.

(1777)

Опудало!
Ні сорому, ні честі —
Солом'яний звалився капелюх.

(1777)

Вечірні сутінки.
Олію наливають
В лампаду перед вуличним Дзідзо1.
(?)
Я теж помру!
І кам' яний надгробок
Обступить щільно очерет сухий.

(1777)

Дзідзо — буддійське божество, захисник дітей та мандрівників. Кам'яні статуетки Дзідзо
часто трапляються на дорогах Японії.
Буяє слива
Бога Амаміцу1
У Сумійосі2.

(1778-1782)

Слив аромат
Піднявся до небес,
До місячної світлої корони.

(1778-1783)

Невже від самоти
Такий розкішний
Гірської вишні цвіт?

(1778)

Стебло квітуче чайного куща,

Обвивши камінь,
Лізе на дорогу.

(1778)

Весняний вітер
Пряний дух соломи
Доносить від чернечого бриля.

(1778-83)

Метелик зморений
На дзвоні примостився
І задрімав.

(?)

Амаміцу ("Амаміцу-Камі") — синтоїстське божество.
Сумійосі — назва одного з районів м.Осака.
Квітуча слива
Посипає страву
Рожевим перламутром пелюсток.

(1778)

Храм стародавній.
В заростях омели
Непотребом полумисок лежить.

(1778)

В чайну Кітано1,
Ніби на постій,
Сливовий білий цвіт переселився.

(1778)

Поки я в полі сапкою махав,
Прудкі хмарини
Зникли з небосхилу.

(1778-83)

Листочки запашного тютюну
Зі споду попелиця
Поточила.
(?)
Городи порають.
Удалині лунає
Тутешнього сільського храму дзвін.

(1778-83)

Кітано — назва місцевості поблизу Кіото, зараз — один із районів міста.
Осінні вогники!
Базар старовини
У чарівній і стародавній Нарі.
(?)
Завернеш у провулок —
І прачі вистукують уже
Під самим вухом.
(?)
Дві стебелинки омінаєсі1
Зламав нарешті
Цим осіннім ранком.

(1778)

Ногами з себе стягую штани.
Надворі ніч
І місяць у тумані.

(1779)

Десь близько ста хатинок у селі.
І жодного двора —
Без хризантеми!

(1779)

Ну й балакуча

Виявилась жінка,
Що раннього всучила гарбуза!

(1779)

Омінаєсі (досл. з яп.: "квітка-дівчина", "дівоча квітка") — трав'яниста висока рослина
з дрібними квітами жовтого кольору (лат.: Рапіпіа йсаЬіойаегоІіа).
Завзято пурхають
Горобчики-батьки.
Серця відважні спокою не знають.

(1780)

Старої річки
Лагідний потік
Посівам щедро воду наділяє.

(1780)

Зимова слива
На вершині скелі
Лише учора скинула вбрання.

(1780)

Деревце щеплене
Над тином нахилилось,
Неначе хоче щось розповісти.

(1781)

Дорога в Нару!
Серед моря трав
Деревце сакури самотньої біліє.

(1782)

Весняний дощ!

Балакаючи, йдуть
Солом'яна накидка й парасолька.

(1782)
Закаламутилась
Під весняним дощем
Вода джерельна.

(1782)
Весна відходить!
Запізніла вишня
Розгублено їй дивиться услід.

(1782)
День забарився.
На місток з гори
Уже спустилось декілька фазанів.

(1782)
Сливовий квіт опав,
І посумніли
Верби.

(1782)
Весняний дощик
Навіть животи у жаб зраділих
Ще не встиг змочити.

(1782)
Весняний дощ!
Одначе, попри все,
Сьогодні теж, як завжди, вечоріє.

(1782)
Украсти квітку?
В горах Йосіно
Ніхто з людей не міг цього зробити!

(1782)
Осінній місяць!
Крізь прозору воду
Видніється на дні бекаса слід.

(1782)
Багряні клени
Храму Фудзісава1!
Не зупинившись, далі поспішив.

(1782)
Скрипить помалу
Галька під ногами.
Холодний місяць світить угорі.

(1782)
Набрати хмизу
Вийшов з укриття.
Фазана голос.

(1782)
Яскраві ці!
Ще яскравіші інші!
Осінніх кленів листя палахтить.

(1782)
Самотній гість
З хазяїном віч-на-віч.
Осінні сутінки.

(1782)

Скрекочуть жаби.
Вдень: "Скоріше б вечір!"
А уночі: "Скоріше б день настав!"

(1783)

Фудзісава ("Фудзісавадера", або ще: "Юкодзі") — відомий буддійський храм у м. Фудзісава.

Шляхетним юнаком
Лисиця стала
У вечір весняний.

(1783)

Переклад І. Бондаренка